

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.03.1976, sp. zn. 3 Cz 13/76, ECLI:CZ:NS:1976:3.CZ.13.1976.1

Číslo: 8/1979

Právní věta: Hromadná výroba napodobenin uměleckého díla není volným užitím uměleckého díla (§ 15 odst. 2 písm. f) zákona č. 35/1965 Sb.); je proto k ní zapotřebí souhlasu autora.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 26.03.1976

Spisová značka: 3 Cz 13/76

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Právo autorské

Předpisy: 35/1965 Sb. § 14
§ 15

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu v Liberci byla zamítnuta žaloba, aby žalovaná organizace byla uznána povinnou zdržet se výroby krytu likérové soupravy tvarovaného v podobě zmenšené televizní věže v J., učinit nepotřebnými formy, raznice a ostatní pomůcky sloužící výlučně pro výrobu tohoto krytu a zaplatit žalobci 12 792,50 Kčs.

Tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně v tom, že žalobce je autorem výtvarného architektonického díla – televizní věže v J. a že žalovaná organizace vyrábí likérovou soupravu kalíšků z plastické hmoty, na niž je nasazen kryt ve tvaru této stavby. Dospěl k závěru, že jde o věc, která je předmětem užitého umění, tedy o napodobeninu architektonického díla v jiném oboru výtvarného umění a že tato skutečnost je patrna na první pohled, takže není třeba provádět o tom dokazování. Byl toho názoru, že je-li hromadná výroba neoddělitelnou součástí užití díla v jiném oboru výtvarného umění, pak se na ně vztahuje právo volného užití díla ve smyslu ustanovení § 15 odst. 2 písm. f) zákona č. 35/1965 Sb., neboť z toho, že toto ustanovení hovoří o rozmnoženinách jen v souvislosti s fotografiemi, nelze dovodit, že by volné užití díla bylo omezeno jen na vytvoření jediného předmětu. Ustanovení § 15 písm. a) citovaného zákona tu užít nelze, poněvadž toto ustanovení má na mysli případy, kdy jde o užití díla k osobní potřebě toho, kdo je vyrobil.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Ustanovení § 15 odst. 2 písm. f) zákona č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon) se zmiňuje o napodobení díla v jiném oboru výtvarného umění, čímž zřejmě navazuje na ustanovení § 2 odst. 1 tohoto zákona, podle něhož jsou předmětem autorského práva díla, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora, mezi nimi i díla výtvarná, včetně děl umění architektonického a děl umění užitého. Aby šlo o volné užití uměleckého díla, tedy o užití, k němuž není podle ustanovení § 15 odst. 2 písm. f) autorského zákona třeba souhlasu autora a při němž autor nemá právo na odměnu, musilo by jít o takové napodobení již existujícího výtvarného díla umístěného na veřejném prostranství, jímž by vzniklo, třeba i jako dílo umění užitého, výtvarné dílo, jež by sice do jisté míry bylo reprodukcí uměleckého díla již existujícího, současně by však bylo novým uměleckým dílem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 autorského zákona jako výsledek samostatné autorské činnosti v jiném oboru výtvarného umění. Za takovou činnost nelze ovšem považovat hromadnou (např. průmyslovou) výrobu napodobenin uměleckého díla. Takto sériově vyrobená napodobenina není uměleckým dílem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 autorského zákona, a to bez ohledu na to, k čemu takový výrobek má sloužit, zejména zda má jít o předmět užitný. Nelze proto souhlasit s tím, že každé napodobení uměleckého výtvarného díla umístěného na veřejném prostranství při výrobě užitných předmětů je jeho napodobeninou v oboru výtvarného, užitého umění, na něž se vztahuje ustanovení § 15 odst. 2 písm. f) autorského zákona.

Zákon č. 35/1965 Sb. dává v § 12 autorovi právo na ochranu autorství, zejména na nedotknutelnost jeho díla, právo s dílem nakládat a právo na odměnu z tvůrčí práce. V § 14 pak stanoví, že dílo lze užít, pokud to není dovoleno přímo zákonem, jen se svolením autora. Je tedy ustanovení § 15 odst. 2 autorského zákona, jež dovoluje užít díla bez autorova svolení a bez povinnosti poskytnout mu odměnu, výjimkou připouštějící zásah do práva autora, jež nelze vykládat extenzívně. Nelze proto ustanovení § 15 odst. 2 písm. f) autorského zákona, pokud uvádí jen rozmnožování a šíření fotografií, rozšiřovat i na rozmnožování a šíření jiných napodobenin nebo reprodukcí. Toto ustanovení nelze tedy vztahovat ani na hromadnou výrobu napodobenin uměleckého díla, neboť takovou hromadnou výrobou dochází k rozmnožování uměleckého díla a prodejem takto získaných výrobků pak k jeho šíření způsobem, který není bez souhlasu autora možný. Nelze proto souhlasit ani s tím, že volným užitím uměleckého díla ve smyslu ustanovení § 15 odst. 2 písm. f) autorského zákona je i hromadná výroba jeho napodobenin.

Rozsudky soudů obou stupňů byl tedy v projednávané věci porušen zákon v ustanoveních § 6, § 120 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 2, § 12, § 14 a § 15 odst. 2 písm. f) zákona č. 35/1965 Sb.